

รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ
ในชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา
อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

MODEL FOR RELATIONSHIP BUILDING OF ELDERLY
IN PRACHA NIWET COMMUNITY 2, PHASE 3, KLONG PRAPA,
PAK KRET, NONTHABURI

เศรษฐภูมิ เกาชาวี^{1*} เบญจพร รัตนะ² นพวรรณ พรศิริ³

กุลนันท์ จงนิมิตไพบูลย์⁴ และ มรกต บุญศิริชัย⁵

Sedthapoom Thoucharee^{1*} Benjapron Rattana² Nopphawan Pornsiri³

Kullanan Jongnimitphaiboon⁴ and Morakot Boonsirichai⁵

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย^{1*}

สาขาวิชาการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย²

สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ วิทยาลัยนานาชาติพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย^{3,4}

สาขาวิชาการการท่องเที่ยวและโรงแรม คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ ประเทศไทย⁵

Program in Logistics Management Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand^{1*}

Program in New Media Communication Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand²

Program in Applied Thai Traditional Medicine Phranakhon International College, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand^{3,4}

Program in Hotel and Tourism, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok,
Thailand⁵

Email: sedthapoom@pnru.ac.th

Received: 2018-08-04

Revised: 2019-01-11

Accepted: 2019-02-05

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จึงมุ่งจะที่สร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ ในชุมชน ประชาโนเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุ โดยใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ คือ กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมนวด เพื่อสุขภาพ และการทำลูกประคบจากสมุนไพร ทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพ ในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ที่จะต้องเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำผลที่ได้ไปสร้าง/ กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ สร้างและพัฒนาหลักสูตร/ กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดพัฒนาพลัง พัฒนาทักษะบุคลากรในการ ดำเนินการจัดกิจกรรมให้มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย จัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ปรับปรุง สิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และชุมชน/ผู้รู้/เครือข่าย/องค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ซึ่งผลจากการประยุกต์ใช้รูปแบบดังกล่าว ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ

คำสำคัญ: เสริมสร้างสัมพันธภาพ การวิเคราะห์ SWOT ชุมชนประชาโนเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลอง ประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ABSTRACT

This research aims to create a model for relationship building of elderly in Pracha Niwet Community 2, Phase 3, Klong Prapa, Pak Kret, Nonthaburi province to improve the quality of life of the elderly. Activities for relationship building are a healthy dance, health massage, and herbal compress. The model of relationship building in the elderly community in Nonthaburi Province begins with the SWOT analysis then take the results to create/ define facilitated policies for relationship building in the elderly community. Create and develop curriculum/ activities for relationship building by applying the active ageing concept. Improve staff skills of activities performance and processes and procedures comprehension for community relations building. They must get direct and indirect experience in community relations activities. Moreover, a problem solving skills must be improved as well. In addition, activities performance to

create a relationship building of elderly, environment improving to facilitate and engage the elderly relationship building of community members/ experts/networks/organization parties, public sector, academic sector, and public private partnership participation. The results of this model application show that the elderly get improved well both physical and mental in their quality of life.

Keywords: relationship building, SWOT analysis, Pracha Niwet Community 2, Phase 3, Klong Prapa, Pak Kret, Nonthaburi

บทนำ

จากข้อมูลของมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ (Foundation for Older Persons' Development) ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2556 มีประชากรจำนวน 64.6 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุ 9.6 ล้านคน คาดว่า ในปีพ.ศ. 2573 จะมีจำนวนผู้สูงอายุ 17.6 ล้านคน (ร้อยละ 26.3) และปี พ.ศ. 2583 จะมีจำนวนถึง 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32.1) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญครั้งนี้คือการเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง และการสื่อสารเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อความสุขและความเข้มแข็งของครอบครัว การสื่อสารที่สร้างสรรค์ (constructive communication) ในครอบครัวจะทำให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความเข้าใจกันในเรื่องต่าง ๆ เช่น เข้าใจความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของกันและกัน แล้วย่นำมาซึ่งความรู้สึกดี ๆ ความปลาบปลื้มยินดี สัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (Prasertsuk, 2015)

คนเรามีความแก่ตัวขึ้นเป็นผู้สูงอายุก็มักจะมีอาการกังวลที่จะต้องเผชิญกับช่วงวัย

การเปลี่ยนผ่านของชีวิตที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงมากมาย เป็นสาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต หรือต้องมีการปรับระบบวิถีการใช้ชีวิตใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหรือร่างกาย (Physiological) ด้านอารมณ์ (Emotional) ด้านการเรียนรู้ สติปัญญา (Cognitive) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) และสถานภาพทางสังคม (Social Status) สิ่งเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ประกอบกับระบบครอบครัว เครือญาติ และเพื่อนบ้านในชุมชนขาดปัจจัยหลักใน 3 ประการ คือ 1) การให้ความสำคัญของบทบาทผู้สูงอายุ และการตระหนักถึงบทบาทครอบครัวและชุมชนต่อการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจะต้องปรับเงื่อนไขของวิถีคิด ปรับจิตใจ และปรับเวลาให้สามารถพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น 2) การขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการดูแล ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีสุขภาพกาย ใจ สังคมและปัญญาที่เข้มแข็ง สามารถ

ปรับวิถีชีวิตให้เหมาะสมกับการอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างสมดุลและมีความสุข 3) การตระหนักว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีคุณค่าและผ่านประสบการณ์มากมาย ทำอย่างไรครอบคลุมครัวและชุมชนจะนำสิ่งที่ผู้สูงอายุมีถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังได้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความภาคภูมิใจที่สามารถทำประโยชน์ให้กับลูกหลานมากกว่ารู้สึกว่าเป็นภาระที่ลูกหลานต้องเลี้ยงดู (Boonchalaksi, & Vorasiriamorn, 1996) และเนื่องจากชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนผู้สูงอายุซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและในชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งจะประยุกต์ใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพซึ่งเป็นกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน คือ กิจกรรมลีลาศเพื่อสุขภาพ กิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ และการทำลูกประคบจากสมุนไพรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวัชรินทร์ เสมามอน (Semamon, 2014) ได้พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ โปรแกรมกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ แบบสอบถามความพึงพอใจการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุจังหวัด

พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง และแบบสอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทองจากผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผิดชอบผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่ได้รับผิดชอบผู้สูงอายุ พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้สูงอายุจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ธีรนนท์ วรณศิริ และสมบัติ ประทักษ์กุลวงศา (Wannasiri, & Pratakkulvongsa, 2016) ได้พัฒนาสัมพันธภาพวัยรุ่นและผู้สูงอายุในครอบครัวของชุมชนโพรงมะเดื่อ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดสัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นและผู้สูงอายุ โดยวัดตามกรอบแนวคิด การศึกษาองค์ประกอบของสัมพันธภาพในครอบครัวระหว่างผู้สูงอายุและนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้แก่ 1) การมีกิจกรรมด้วยกัน 2) การสื่อสาร 3) ความผูกพันรักใคร่ 4) การให้กำลังใจและการช่วยเหลือ 5) การเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน ผลการวิจัยพบว่า สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นและผู้สูงอายุภายหลังได้รับการพัฒนาพบว่า มีคะแนนเพิ่มขึ้น เกวลิ์ เครือจักรและสุนทรี สุรัตน์ (Kruejak, & Suratana, 2015) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาสังคมและชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลแม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมเพื่อเก็บข้อมูลบริบท สถานการณ์ ผู้สูงอายุและการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในชุมชน การวิเคราะห์ SWOT โดยกลุ่มเป้าหมาย ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายภาคประชาสังคมมีความเหมาะสม สอดคล้อง เพียงพอและสามารถดำเนินการได้มากที่สุด ศรีสุดาวงศ์วิเศษกุล พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตรพะยอมยงค์ (Wongwiseskul, Sukcharoen, & Payomyong, 2017) ได้สร้างรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร พบว่ารูปแบบควรจะประกอบด้วย การเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการดูแลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ การจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและคัดกรองความเสี่ยง การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ และการพัฒนาผู้สูงอายุสู่ภาวะพลดพลั้งและสำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย (Bureau of Technical Advisors, 2012) กล่าวว่า การสร้างเสริมสุขภาพคนทำงานในสถานประกอบการ ควรใช้กลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพในกฎบัตรอุตสาหกรรม ซึ่งจะประกอบด้วย กลยุทธ์ที่สำคัญ 5 ประการคือ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Build Healthy Public Policy) กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Create Supportive

Environments) กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างกิจกรรมชุมชนที่เข้มแข็ง (Strengthen Community Action) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) และกลยุทธ์ที่ 5 ปรับเปลี่ยนบริการสุขภาพ (Reorient Health Services) และต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้คนในชุมชนอย่างกว้างขวาง จะก่อให้เกิดการสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนในการส่งเสริมสุขภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
3. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ทราบถึงบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนประชาโนแคว้น 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
2. ทราบถึงกิจกรรมการสร้างสัมพันธภาพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนประชาโนแคว้น 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
3. ทราบถึงรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุในชุมชนประชา

นิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ใช้จำนวนตัวอย่างเป็นจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวน 30 คนในเขตชุมชนประชาานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัย ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนระเบียบวิธีวิจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ การเสริมสร้างสัมพันธภาพภายในชุมชน โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบกับการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) ร่วมกับตัวแทนของชุมชนประชาานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ทราบข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ การเสริมสร้างสัมพันธภาพภายในชุมชน

ตัวแปรต้น

กิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในชุมชนประชาานิเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

- กิจกรรมลีลาศ
- กิจกรรมนวด
- กิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร

ตัวแปรตาม

1. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
 - ด้านการดำเนินงาน
 - ด้านการจัดกิจกรรม
 - ด้านผลการดำเนินงาน
2. ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม
 - ด้านวัตถุประสงค์
 - ด้านโปรแกรม
 - ด้านบุคลากร
 - ด้านเนื้อหา
 - ด้านสถานที่
3. การเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ
4. รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

2. ประยุกต์ใช้กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยจะเริ่มจากการประชาสัมพันธ์รับสมัครผู้สูงอายุจำนวน 30 คนในเขตชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอบางเกริง จังหวัดนนทบุรี โดยคนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยจะต้องแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน ซึ่งกิจกรรมจะประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมนวด และกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร โดยกิจกรรมลีลาศและกิจกรรมนวด จะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็นทุกวันจันทร์ของสัปดาห์ ช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2561 ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 8 ครั้ง ๆ ละประมาณ 2-3 ชั่วโมง/กิจกรรม โดยทำกิจกรรมลีลาศเสร็จก่อน แล้วค่อยต่อกับกิจกรรมนวด ซึ่งกิจกรรมลีลาศจะประกอบด้วยจังหวะบีบีน (เบสิค วอล์ค) จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง) จังหวะตลุง (แบบออกด้านข้าง) และจังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง + แบบออกด้านข้าง) กิจกรรมนวดจะประกอบด้วย การนวดบ่า การนวดต้นคอ การนวดหลัง การนวดแขน และการนวดขา ส่วนกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร ใช้เวลาในการทำกิจกรรม 1 ครั้ง ประมาณ 3-5 ชั่วโมง โดยจะทำกิจกรรมที่ชุมชนในตอนเย็น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดทำขึ้นหลังจากการดำเนินกิจกรรมลีลาศและกิจกรรมนวดเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อสร้างสัมพันธภาพ เป็นช่องทางในการหารายได้เสริมและนำมาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในท้ายที่สุด

3. วัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี โดยจะมุ่งเน้นวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะประกอบด้วย สอบถามข้อมูลพื้นฐาน คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และโรคประจำตัว การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุใน 3 ด้านคือ ด้านการดำเนินงาน (Input) ด้านการจัดกิจกรรม (Process) และด้านผลการดำเนินงาน (Output) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรีใน 5 ด้านคือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านโปรแกรม ด้านบุคลากร ด้านเนื้อหาของหลักสูตร และด้านสถานที่ การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรมใน 6 ด้าน คือ ด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน ด้านการสื่อสาร ด้านความผูกพันรักใคร่ ด้านการให้กำลังใจและการช่วยเหลือ ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน และด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี โดยได้จัดกิจกรรมวิพากษ์ เพื่อวัดผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการวิจัย ตลอดจนรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดกิจกรรมของโครงการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสุขภาพ การเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน ทำให้ทราบว่าชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง สมาชิกให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยกัน แต่เป็นชุมชนที่ขาดการร่วมนำสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและในชุมชนประกอบไปด้วยผู้สูงอายุที่มีอายุมากแล้วซึ่งปัจจุบันภาครัฐกำลังให้การส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่ลักษณะกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมสัมพันธภาพ สุขภาพภายในชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐยังขาดความต่อเนื่องและไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน

2. ผลการวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีผลการ

ศึกษาข้อมูลทั่วไป ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรีและผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

2.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่ เป็นผู้สูงอายุที่เป็นหญิงจำนวน 28 คน (93.33%) อายุมากกว่า 60 ปีจำนวน 27 คน (90.00%) สถานภาพ แต่งงานจำนวน 17 คน (56.67%) ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 16 คน (46.67%) อาชีพ ข้าราชการบำนาญ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 13 คน (43.33%) และโรคประจำตัวไม่มี จำนวน 19 คน (63.33%)

2.2 ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ

ตารางที่ 1 ผลการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่างๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับ การมีส่วนร่วม
ด้านการดำเนินงาน		
1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.39	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.37	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่างๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับ การมีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมของ ชุมชนผู้สูงอายุ	4.41	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรม ของชุมชนผู้สูงอายุ	4.59	มากที่สุด
5. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและกิจกรรมของชุมชน ผู้สูงอายุ	4.53	มากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.28	มาก
7. การกำหนดแผนการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.43	มาก
8. การประสานงานการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.33	มาก
9. การติดตามผลการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.35	มาก
รวมเฉลี่ย	4.41	มาก
ด้านการจัดกิจกรรม		
1. การเตรียมการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ	4.48	มาก
2. ความน่าสนใจของกิจกรรม	4.53	มากที่สุด
3. กิจกรรมเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ	4.87	มากที่สุด
4. กิจกรรมกระตุ้นให้ผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็นและ มีส่วนร่วม	4.69	มากที่สุด
5. กิจกรรมมีกระบวนการขั้นตอนที่เหมาะสม	4.49	มาก
6. ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.83	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.65	มากที่สุด
ด้านผลการดำเนินงาน		
1. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้	4.47	มาก
2. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีความเหมาะสมกับผู้สูงอายุ	4.65	มากที่สุด
3. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพ ร่างกายของผู้สูงอายุ	4.91	มากที่สุด

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมต่อด้านต่างๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับ การมีส่วนร่วม
4. กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพจิตใจ ของผู้สูงอายุ	4.76	มากที่สุด
5. การมีส่วนร่วมระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.31	มาก
รวมเฉลี่ย	4.62	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน	4.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุโดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.56 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านการดำเนินงาน (Input) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.41 อยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.28 อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรม (Process) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ กิจกรรมเหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย

4.87 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การเตรียมการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.48 อยู่ในระดับมาก ด้านผลการดำเนินงาน (Output) มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ กิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุมีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.91 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมระหว่างผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.31 อยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ตารางที่ 2 ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน
ผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับ ความพึงพอใจ
วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม		
1. เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม	4.89	มากที่สุด
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับผู้สูงอายุ	4.73	มากที่สุด
3. เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทย ผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน	4.42	มาก
4. เพื่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชน ครอบครัว เพื่อดูแลและร่วมกันพัฒนาผู้สูงอายุ	4.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.63	มากที่สุด
โปรแกรมการจัดกิจกรรม		
1. กิจกรรมลีลาศ	4.85	มากที่สุด
1.1 จังหวะป๊อปปี้ (เบสิค วอล์ค)		
1.2 จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง)		
1.3 จังหวะตลุง (แบบออกด้านข้าง)		
1.4 จังหวะตลุง (แบบหน้า-หลัง + แบบออกด้านข้าง)		
2. กิจกรรมนวด	4.77	มากที่สุด
2.1 การนวดบ่า		
2.2 การนวดต้นคอ		
2.3 การนวดหลัง		
2.4 การนวดแขน		
2.5 การนวดขา		
3. กิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร	4.83	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.82	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจต่อด้านต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรม	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5 คะแนน)	ระดับ ความพึงพอใจ
บุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม		
1. มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน	4.45	มาก
2. มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรม การเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้	4.43	มาก
รวมเฉลี่ย	4.44	มาก
เนื้อหาของหลักสูตร		
1. ช่วยรักษาสุขภาพร่างกายและความสมบูรณ์ของจิตใจ	4.82	มากที่สุด
2. เป็นแรงจูงใจในการเข้าสังคม	4.73	มากที่สุด
3. ผ่อนคลายความว้าเหว่ ช่วยสร้างความสนุกสนาน	4.71	มากที่สุด
4. ให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งกันและกัน	4.63	มากที่สุด
5. เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	4.38	มาก
รวมเฉลี่ย	4.65	มากที่สุด
สถานที่จัดกิจกรรม		
1. แหล่งชุมชน เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม	4.67	มากที่สุด
2. เดินทางสะดวก	4.72	มากที่สุด
3. กว้างขวาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน	4.55	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.65	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	4.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน จะพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.89 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาไทยผ่านกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.42 อยู่ในระดับมาก ด้านโปรแกรมการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ กิจกรรมลีลาศ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.85 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ กิจกรรมนวด มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.77 อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านบุคลากรในการดำเนินการจัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.44 อยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ มีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการ

เสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.45 อยู่ในระดับมาก ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลายรวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.43 อยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาของหลักสูตร มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ ช่วยรักษาสุขภาพร่างกายและความสมบูรณ์ของจิตใจ มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.82 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.38 อยู่ในระดับมาก ด้านสถานที่จัดกิจกรรม มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรายชื่อที่มีคะแนนมากที่สุดคือ เดินทางสะดวก มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.72 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนรายชื่อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ กว้างขวาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีค่าคะแนนโดยเฉลี่ย 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ	ก่อน	หลัง	ความแตกต่าง
1. ด้านการมีกิจกรรมร่วมกัน	4.34	4.63	0.29
2. ด้านการสื่อสาร	4.36	4.61	0.25
3. ด้านความผูกพันรักใคร่	4.33	4.47	0.14
4. ด้านการให้กำลังใจและการช่วยเหลือ	4.44	4.59	0.15
5. ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน	4.45	4.58	0.13
6. ด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม	4.33	4.65	0.32
สัมพันธภาพรวมทุกด้าน	4.38	4.59	0.21

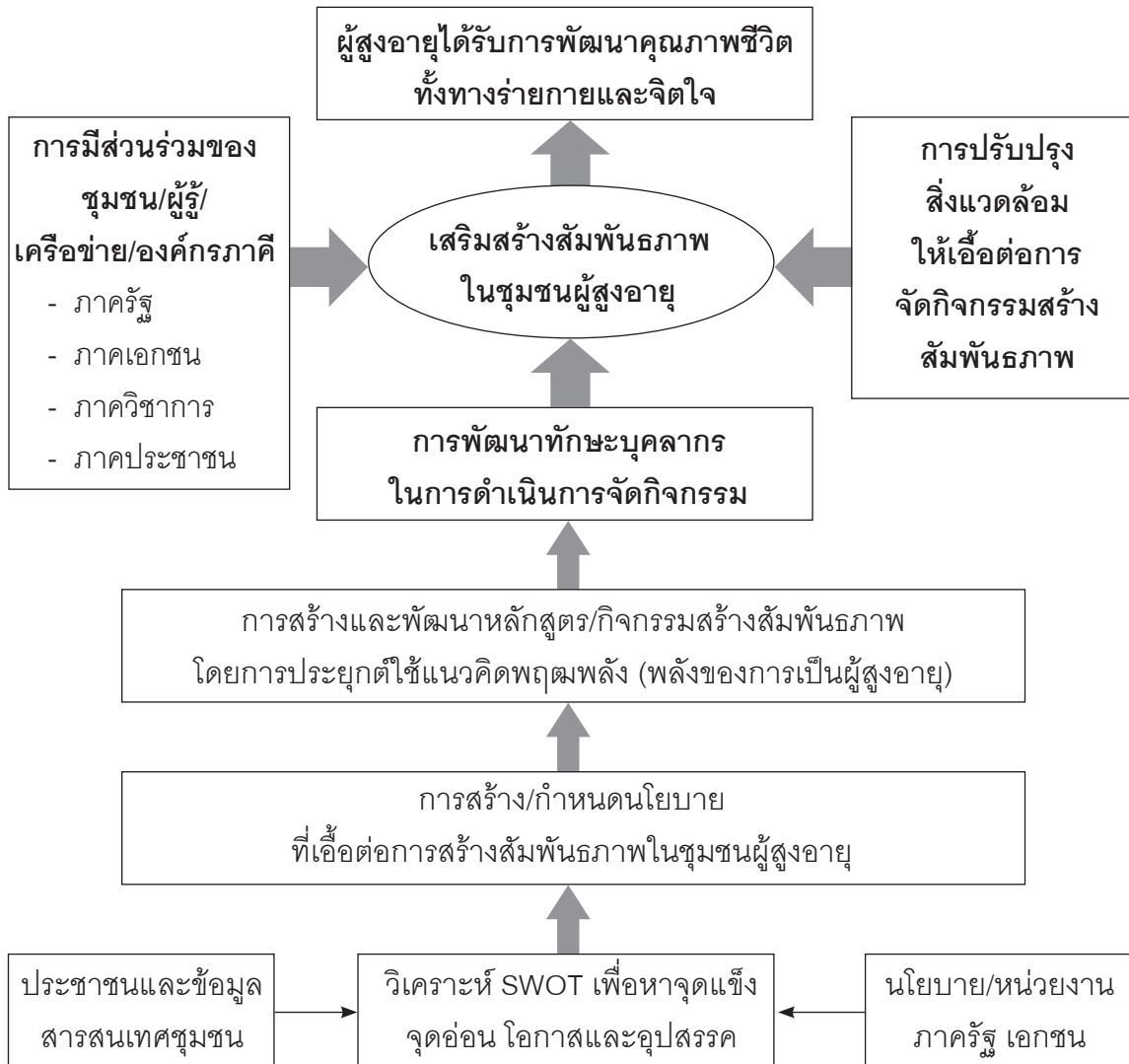
จากตารางที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยรวมมีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.21 ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านที่มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคม มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.32 ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน มีค่าคะแนนความแตกต่างเฉลี่ย 0.13

3. ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพ จากผลการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบสัมพันธภาพ โดยการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยของเกรลลี เครือจักร และสุนทรี สุรัตน์ (Kruejak & Suratana, 2015) ที่กล่าวว่า การสร้างรูปแบบการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยกระบวนการมีส่วนร่วม จะต้องอาศัยการวิเคราะห์ SWOT

เพื่อนำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานผลงานวิจัยของ ศรีสุดา วงศ์พิเศษกุล พิไลพร สุขเจริญ และสมจิตร พะยอมยงค์ (Wongwiseskul, Sukcharoen & Payomyong, 2017) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรจะประกอบด้วย การเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการดูแลเพื่อสร้างเสริมสุขภาพการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและคัดกรองความเสี่ยง การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาผู้สูงอายุสู่ภาวะพลัมพลัง และผลการศึกษาของสำนักที่ปรึกษา กล่าวว่า การสร้างเสริมสุขภาพคนทำงานในสถานประกอบการ ควรใช้กลยุทธ์การส่งเสริมสุขภาพในกฎบัตรรอตตาวา ซึ่งจะประกอบด้วยกลยุทธ์ที่สำคัญ 5 ประการคือ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Build Healthy Public Policy) กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (Create Supportive Environments)

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างกิจกรรมชุมชนที่เข้มแข็ง (Strengthen Community Action) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) และกลยุทธ์ที่ 5 ปรับเปลี่ยนบริการสุขภาพ (Reorient Health Services) และต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้คนในชุมชนอย่างกว้างขวาง จะก่อให้เกิดการสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของความยั่งยืนในการส่งเสริมสุขภาพ ประกอบกับจากผลประยุต์ใช้กิจกรรม กระบวนการ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมลีลาศ กิจกรรมนวด และกิจกรรมการทำลูกประคบจากสมุนไพร

ผลจากการวัดผลการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ซึ่งจะประกอบด้วยผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป ผลการสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ ผลการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี และผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุก่อนและหลังการจัดกิจกรรม และผลจากการร่วมระดมความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะจากชุมชน ทำให้ได้รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี ดังแสดงในรูปภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพในชุมชนผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี

จากรูปภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่า รูปแบบการเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพในชุมชน ประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอกาญจนาภิเษก จังหวัดนนทบุรี จะเริ่มต้นที่การวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยอาศัยข้อมูลจากประชาชน และข้อมูลสารสนเทศชุมชนเพื่อมาวิเคราะห์ จุดแข็งและจุดอ่อน และนโยบาย/หน่วยงาน

ภาครัฐ เอกชนเพื่อมาวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิเคราะห์ SWOT จะถูกนำมาใช้ในการสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างสัมพันธ์ภาพในชุมชนผู้สูงอายุ หลังจากนั้นนโยบายดังกล่าวจะถูกนำมาสร้างและพัฒนาหลักสูตร/กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพ โดยการประยุกต์ใช้แนวคิดพหุพลัง (พลังของการเป็นผู้สูงอายุ) ซึ่งจะต้องมีการคำนึงถึง

ปัจจัยทางด้านสุขภาพ ด้านหลักประกันและ ความมั่นคงในชีวิต และด้านการมีส่วนร่วม ในสังคม ซึ่งเมื่อได้กิจกรรมแล้วก็มีความ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะบุคลากรในการ ดำเนินการจัดกิจกรรม ให้มีความเข้าใจใน กระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการ เสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรง และทางอ้อมในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้ง สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็น อย่างดีด้วย หลังจากนั้นจึงจะจัดกิจกรรม เสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการ จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และชุมชนหรือ ผู้รู้หรือเครือข่ายหรือองค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสร้าง สัมพันธภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งทางร่างกายและ จิตใจในท้ายที่สุด

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการนำผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบ การเสริมสร้างสัมพันธภาพของผู้สูงอายุ ในชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลอง ประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ไปประยุกต์ใช้ขยายผลในชุมชนอื่น ๆ คณะ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการศึกษาและ ทำวิจัยที่จะทำในอนาคตเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้คือ

1. ควรมีการศึกษาบริบท สภาพ-แวดล้อมของชุมชนนั้นๆ ประกอบการประยุกต์

ใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการ สร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

2. ควรมีการศึกษาความต้องการที่ แท้จริงของชุมชนก่อนที่จะจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ เพื่อให้การ จัดกิจกรรมตรงกับความต้องการของชุมชน มากที่สุด ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือจาก ชุมชนและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3. ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ชุมชนหรือผู้รู้ หรือเครือข่ายหรือองค์กรภาคี คือ ภาครัฐ ภาค เอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาชน ควรจะ ต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง สัมพันธภาพ ตั้งแต่เมื่อเริ่มต้นจัดกิจกรรม จนกระทั่งเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม เพราะ เมื่อนักวิจัยถอนตัวออกจากพื้นที่ ชุมชน/ผู้รู้/ เครือข่าย/องค์กรภาคี จะต้องสามารถ ดำเนินการให้การดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่อง สู่ชุมชนแห่งความยั่งยืนในท้ายที่สุด

4. บุคลากรในการดำเนินการจัด กิจกรรม จะต้องมีความเข้าใจในกระบวนการ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเสริมสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนเป็นอย่างดี และจะต้อง เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ทางตรงและทางอ้อม ในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพ ในชุมชนที่หลากหลาย รวมทั้งสามารถแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีด้วย

5. ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นแกนนำ ในการสร้าง/กำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้าง สัมพันธภาพในชุมชนผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นผู้ นำในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างสัมพันธภาพ ในชุมชน

6. ลักษณะการจัดกิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพในชุมชน ควรเป็นลักษณะการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ด้านทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะ

กรรมการวิจัยแห่ง (วช.) ประจำปีงบประมาณ 2560 คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ คุณลุง คุณป้า คุณย่า คุณยายทุกท่านที่อาศัยอยู่ในชุมชนประชาณีเวศน์ 2 ระยะ 3 ริมคลองประปา อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่เข้ากิจกรรมให้ความช่วยเหลือด้วยดีในทุก ๆ ด้าน และขอขอบพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ดลบันดาลให้วิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

REFERENCES

- Boonchalaksi, W. & Vorasiriamorn, Y. (1996). **The elderly in Thailand**. Bangkok : The Thailand Research Fund. (in Thai)
- Kruejak, K. & Suratana, S. (2015). Model of Elderly Health Promotion by Participation Process of Local Administrative Organization Civil Society Network and Elderly Association in Mae Chan Sub-district Municipality Area, Mae Chan District, Chiang Rai Province. **Journal of Community Development and Life Quality**. 3(2), 161 - 171. (in Thai)
- Prasertsuk, N. (2015). Constructive Communication for Family Happiness. Academic Journal Veridian E-Journal Silpakorn University: Thai Issue Humanitys. **Social Sciences and Arts**. 8(2), 737 - 747. (in Thai)
- Semamon, W. (2014). **Study format recreational elderly Ayutthaya and Angthong**. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (in Thai)
- Wannasiri, T. & Pratakkulvongsa, S. (2016). The development of relationship between adolescent and elders in their families in Prongmadeur community. **Area Based Development Research Journal**. 8(1), 101 - 115. (in Thai)
- Wongwisukul, S., Sukcharoen, P. & Payomyong, S. (2017). Community Participation Model of Health Promotion for the Elderly in Bangphlat District, Bangkok Metropolis. **SDU Res. J**. 10(2), 153 - 174.